

ARBEIDSRETTE

DOM

Avsagt: 10. februar 2010 i Arbeidsretten, Oslo

Sak nr.: 2/2010

Lnr. 5/2010

Dommere: Jakob Wahl
Tron L. Sundet
Gunvald Gussgard
Tove Stangnes
Lars Chr. Berge
Roger Andersen
Einar Østerdahl Poulsson

Saken gjelder: Spørsmål om innlevering av elektronisk verktøy (PDA) fra om lag 150 heismontører er en tariffstridig og ulovlig aksjon.

1. Næringslivets Hovedorganisasjon, Advokat Anders Stenbrenden
med Norsk Teknologi

2. Reber Schindler Heis AS

mot

1. Landsorganisasjonen i Norge, med EL Advokat Sigurd-Øyvind Kambestad
& IT Forbundet

2. Montørklubben ved Reber Schindler Selvprosjederende (v/hovedtillitsvalgt
Heis AS Tor Andreas Moen)

DOM

- (1) Den 1. februar 2010 leverte om lag 150 heismontører i Reber Schindler Heis AS inn sine såkalte PDAer. Spørsmålet er om innleveringen av verktøyet er en ulovlig og tariffstridig aksjon.

Sakens bakgrunn

- (2) Partene er bundet av Overenskomst for Heisfaget for perioden 2008–2010 mellom Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)/Norsk teknologi og Landsorganisasjonen i Norge (LO)/EL & IT Forbundet/Heismontørene Fagforening. Som del I i overenskomsten inngår Hovedavtalen mellom NHO og LO.
- (3) Tvisten har sin bakgrunn i at om lag 150 heismontører i Reber Schindler Heis AS den 1. februar 2010 leverte inn arbeidsverktøyet PDA. PDA er et håndholdt dataverktøy som er knyttet opp mot bedriftens datasystem, og benyttes i Schindler-konsernets selskaper i Europa. Enheten brukes til å føre timelister, den registrerer opplysninger som brukes som grunnlag for fakturering, og til å formidle oppdrag som skal utføres. Den gir også tilgang til bedriftens database med oversikt over tilgjengelige reservedeler mv.
- (4) I forbindelse med innføringen av PDA som arbeidsverktøy ble det 27. september 2006 inngått protokoll mellom bedriften og montørklubben ved Reber Schindler Heis AS (heretter montørklubben) om innføring av Fieldlink og PDA som lyder:

”Formålet med innføring av Fieldlink og PDA er å lette arbeidet for montørene og effektivisere det administrative arbeidet i bedriften, bl.a. faktureringssystemet og timeseddelskriving.

1. Prøveordning

Skriving av ”Fra – til”-tid (”klokking”) i forbindelse med innføring av PDA er en prøveordning. Prøveperioden er 1 år – fra 01.05.2007. Hvis klubb og/eller bedrift ved prøveperiodens utløp, oppsummerer systemet som negativt, skal det i fellesskap jobbes for nødvendige endringer.

2. Sann tid

Tidsangivelsen ”Fra og til” er ikke nødvendigvis sann tid, den tid som montøren fysisk har utført oppdraget. ”Fra og til”-skrivning er en metode for å beregne antall timer.

3. Uspesifisert reisetid

Det skal være mulig å føre ”Fra og til”-tid uten å skille reisetid fra tida for fysisk arbeid.

4. Ingen tidsmåling av hver enkelt

Tidsforbruket skal ikke benyttes som måling av den enkeltes ”presentasjon”.

5. Bedriftens planlagte tidsforbruk

Bedriftens planlagte tidsforbruk for de forskjellige typer arbeider og evt. gjennomsnitt pr. besøk for vedlikeholdsarbeider skal ikke framkomme på PDAen.

6. Kvittering til kunde

Hvis det utarbeides kvitteringsseddel til kunde, skal denne ikke inneholde tidsangivelse. Det skal heller ikke framkomme på faktura.

7. Redigering av timeseddelen

Systemet skal fungere slik at det skal være mulig å skrive og/eller redigere tidsangivelsene for de enkelte oppdrag ved endt arbeidsdag/uke.

8. Elektronisk kjøreseddel og andre lønnsposter

Schindlers "timeseddel" dekker ikke alle lønnsposter og ikke godtgjørelse for bruk av privatbil. Det utarbeides en elektronisk "timeseddel" for slike poster.

9. Timeseddel i papirutgave

Det er en målsetning at alle går over til å benytte elektroniske timesedler. Men det skal være mulig for de som ønsker det fortsatt å anvende papirutgave.

10. Lagring av timesedler

Systemet med elektroniske timesedler skal ha en lagringsmåte som gjør det mulighet for hver enkelt å kunne gå tilbake, gjennom en PDAen, til sine tidligere skrevne sedler.

11. Sikring av lønnsutbetaling

Bedriften skal utarbeide et system hvor lønn og andre godtgjørelser utarbeides i sin helhet hvis systemet med Fieldlink skal svikte.

12. Felles kontakt

Den uformelle kontakten mellom montørene har en positiv funksjon for planlegging og utveksling av erfaringer. Innføring av elektroniske timesedler og verktøy skal ikke endre dette uformelle "møterommet".

13. Endring i bruken av PDAen

Eventuelle utvidelser eller endring i bruken av PDAen, som for eksempel benyttelse av strekkoder, skal ikke finne sted uten etter avtale med klubben."

- (5) I begynnelsen av desember 2009 varslet montørklubben at de ansatte ville levere tilbake PDA-enhetene. I e-post 13. januar 2010 fra Tor Moen til Harald Torsøe uttales det:

"PDA - Field Link

Referer samtidig til de siste samtaler/forhandlinger i romjula.

Som varslet før jul vil Field Link bli innlevert og montørene vil gjenoppta bruken av papir timesedler. Dette skjer 1 februar 2010."

- (6) I e-post fra Harald Torsøe med svar til Tor Moen 13. januar 2010 uttales det:

"Bedriften anser en innlevering av elektronisk verktøy som helt uakseptabelt, og uten hjemmel i avtaleverket.

Dette vil blokkere den daglige driften, og setter kundeforhold og inntjening i fare. Klubben bes om å respektere dette."

- (7) Tvistemøte mellom montørklubben og bedriften ble gjennomført 19. januar 2010, og mellom EL&IT Forbundet/Heismontørenes Fagforening/montørklubben og Norsk Teknologi/bedriften 28. januar 2010. I protokollen fra det sistnevnte møtet uttales det:

Saken har sin bakgrunn i en protokoll i bedriften signert 19. januar 2010 vedrørende uenighet om fortsatt bruk av PDA – Field Link i bedriften. Det foreligger en lokal avtale mellom bedrift og montørklubb datert 27.09.2006 vedrørende timeseddelskriving via dette systemet.

EL & IT Forbundets sitt syn:

EL & IT Forbundet konstanterer at det er uenighet mellom klubb og bedrift om den enkelte montør i henhold til lokal avtale av 2006 pkt. 9 har anledning til å anvende timeseddel i papirutgave.

Forbundet viser også til at det er uenighet om bedriften har brutt flere av den lokale avtalens punkter, spesielt pkt. 13.

I henhold til denne bestemmelsen har bedriften ikke anledning til å endre/utvide bruken av PDA uten etter forutgående avtale med klubben.

Disse uenighetene må behandles etter Hovedavtalens regler.

Norsk teknologi sitt syn:

Norsk Teknologi mener at heismontørene ikke har anledning til å levere inn PDA – Field Link enheten slik som montørklubben har annonsert. Bedriften forutsetter at systemet brukes også etter 31.01.2010. Videre vil hovedavtalens bestemmelser om fredsplikt være gjeldende inntil saken er avklart.

- (8) Etter at om lag 150 montører leverte inn PDAene den 1. februar 2010, tok Elisabeth Lea Strøm i forhandlingsavdelingen i NHO kontakt med Knut Bodding i LO. I e-posten til Bodding ble det anført at den kollektive innleveringen av PDA-enhetene ville ”blokkere den daglige driften og sette kundeforhold og bedriftens inntjening i fare”, og at det ble ansett som en ulovlig og tariffstridig aksjon. I e-post fra Bodding til Lea Strøm senere samme dag ble det opplyst at LO ”har snakket med forbundet” og bedt det ”snarest å pålegge heismontørene om å overholde fredsplikten”. Saken ble også fulgt opp i brev 2. februar 2010 fra EL & IT Forbundet til Heismontørenes Fagforening:

”Forbundet forutsetter at disse uenighetene behandles i henhold til Hovedavtalens regler og at det ikke benyttes tariffstridige aksjoner i forbindelse med uenighetene. HMF bes underrette klubbene om dette.”

- (9) I protokoll fra forhandlingsmøte 3. februar 2010 mellom NHO/Norsk Teknologi/Reber Schindler Heis AS og LO/EL & IT Forbundet/montørklubben heter det:

Arbeidsgiversiden viser til e-post datert 13. januar 2010 fra Tor Moen til Reber Schindler v/Harald Torsøe hvor det meddeles at PDA vil bli innlevert 1. februar 2010.

Bedriften opplyser at de fleste av montørene ved bedriften har innlevert sin PDA 1. februar, og har siden det nektet å bruke denne.

Arbeidsgiversiden anførte at montørenes kollektive innlevering av PDA ved Reber Schindler AS innebærer en ulovlig og tariffstridig aksjon.

Arbeidsgiversiden forutsetter at LO/EL&IT Forbundet pålegger montørene umiddelbart å gjenoppta bruken av PDA i sitt arbeid.

Arbeidsgiversiden tar forbehold om å komme tilbake til spørsmålet om erstatningsansvar for det tap bedriften har lidt som følge av den ulovlige og tariffstridige aksjonen.

LO og EL&IT s representanter viste til e-post fra LO til EL&IT der LO forutsetter at forbundet pålegger Heismontørene å overholde fredsplikten. LO/EL&ITs representanter viste også til brev fra EL&IT til Heismontørenes Fagforening av 2. februar 2010 der forbindet forutsetter at uenigheten angående den lokale avtale om bruk av PDA behandles i henhold til Hovedavtalens regler og at det ikke benyttes tariffstridige aksjoner.

LO/EL&ITs representanter er enige om at den kollektive innlevering av PDA er tariffstridig.”

- (10) Næringslivets Hovedorganisasjon, med Norsk Teknologi, og Reber Schindler Heis AS tok ut stevning for Arbeidsretten 5. februar 2010. Stevningen hadde slik påstand:

**”1. Montørklubben ved Reber Schindler Heis AS er ansvarlig for den aksjonen som pågår blant klubbens medlemmer i Reber Schindler Heis AS.
2. Aksjonen er tariffstridig og ulovlig.
3. Saksøkte nr. 3 plikter å bringe aksjonen til opphør umiddelbart.
4. Saksøkte nr. 3 dømmes til innen 14 – fjorten – dager fra dommen blir avsagt til å betale erstatning til Reber Schindler Heis AS fastsatt etter rettens skjønn.
5. Saksøkte nr. 3 tilpliktes å betale sakens omkostninger.”**

- (11) Partene er enige om at forhandlingene og pådømmelsen deles opp slik at Arbeidsretten nå kun tar stilling til om aksjonen er tariffstridig og ulovlig, og plikten til å bringe forholdet til opphør, jf. tvisteloven § 16-1 første og annet ledd.
- (12) Hovedforhandling ble gjennomført 10. februar 2010. To partsrepresentanter avga forklaring og fem vitner ble avhørt.

Partenes anførsler

- (13) *Næringslivets Hovedorganisasjon*, med Norsk Teknologi, og *Reber Schindler Heis AS* har i korte trekk anført:
- (14) Den kollektive innleveringen av PDA-enhetene er en aksjon fra montørklubbens side som er i strid med fredsplikten etter Hovedavtalen § 2-2 og arbeidstvistloven § 6 nr. 1. Et eventuelt brudd på protokollen fra 2006 gir ikke rett til bruk av annen arbeidskamp.
- (15) Det følger av Arbeidsrettens praksis at fredsplikten gjelder fullt ut i rettsvister, jf. ARD 1987 side 98 og Arbeidsrettens dom 30. juli 2007 (ARD 2007-6). I enkelte avgjørelser har Arbeidsretten antydnet at det kan tenkes unntak fra dette prinsippet i rene overgrepstilfeller eller hvor den beslutning som bestrides medfører helsefare. En eventuell unntaksregel kan ikke få anvendelse i den foreliggende situasjonen.

(16) Det er nedlagt slik endret påstand:

- ”1. Den aksjon som er iverksatt av Montørklubben ved Reber Schindler Heis AS og som pågår, bestående i kollektiv innlevering av arbeidsverktøy PDA, er ulovlig og tariffstridig**
- 2. Saksøkte nr. 3 plikter å bringe aksjonen til opphør umiddelbart.**
- 3. Saksøkte nr. 3 tilpliktes å betale sakens omkostninger.”**

(17) *Landsorganisasjonen i Norge*, med EL & IT Forbundet, har vist til at LO/EL&IT Forbundet i protokoll 3. februar 2010 er enig med saksøkerne i at den kollektive innlevering av PDA-enhetene er tariffstridig. I samsvar med fast praksis nedlegges det ikke særskilt påstand, jf. ARD 1976 side 84 og ARD 1985 side 40.

(18) *Montørklubben ved Reber Schindler Heis AS* har i korte trekk anført:

(19) Protokollen av 27. september 2006 bygger på at partene i fellesskap skal videreutvikle systemet. Dette har ikke skjedd, til tross for at bedriften har mottatt innspill til forbedringer i nærmere fire år. Innlevering av PDAene er derfor ikke et utslag av at montørklubben er avvisende til bruk av ny teknologi i arbeidet, men skyldes at bedriften ikke følger opp samarbeidet om utvikling av verktøyet. I henhold til punkt 8 skal det utvikles elektroniske timelister slik at det kan registreres særskilte tillegg. Systemet er fortsatt ikke endret slik at det på dette punktet må føres en tilleggsliste. De endringer som er gjennomført fra bedriftens side er til dels endringer som skulle ha blitt avtalt med montørklubben i henhold til protokollen punkt 13, og dels endringer som gjør at det blir mer arbeidskrevende å bruke PDA, for eksempel at det ikke er mulig å korrigere feil før synkronisering, at synkronisering skjer automatisk mv.

(20) Formålet med bruken av PDA er i tillegg å effektivisere arbeidet. Dette har ikke blitt oppfylt. Montørene har i stedet blitt pålagt en rekke administrative oppgaver, og det har skjedd endringer i programvare m.v. som gjør arbeidsprosessen mer omstendelig enn ellers, for eksempel i tilfeller med feilregistrering. PDA blir da et stressmoment i arbeidssituasjonen, og systemet vil da føre til helseproblemer.

(21) Protokollen av 27. juni 2006 om innføring av PDA og Fieldlink gir i punkt 9 de ansatte anledning til å velge om de vil benytte PDAene eller ikke. De kan dermed velge å levere denne tilbake, og bedriften må innrette seg etter dette. Bedriftens tilbakeholdenhet med å utlevere servicelister den 2. februar 2010 har vanskeliggjort utføring av arbeidsoppgavene.

I denne forbindelse må det legges vekt på at bedriften i andre sammenhenger har akseptert at montører ikke fører timelisten på PDA, og at enkelte montører har fått tillatelse til å levere tilbake enheten.

- (22) Bedriften har under hovedforhandlingen bekreftet at vitnene som ble ført fra montørklubbens side ikke vil bli trukket i lønn for oppmøte i retten. Det nedlegges derfor ikke påstand om sakskostnader.
- (23) Montørklubben ved Reber Schindler Heis AS har nedlagt slik påstand:

”Montørklubben frifinnes.”

Arbeidsrettens merknader

- (24) *Arbeidsretten* har kommet til at saksøkerne må gis medhold og vil bemerke:
- (25) Reber Schindler Heis AS og montørklubben inngikk 27. september 2006 avtale om å innføre Fieldlink og PDA som et arbeidsredskap for å lette arbeidet for montørene og effektivisere det administrative arbeidet i bedriften. Avtalen gjaldt i utgangspunktet for en prøveperiode på ett år – fra 1. mai 2007. Avtalen er å anse som en særavtale, jf. Hovedavtalen kapittel IV. Det følger av Hovedavtalen § 4–1 at skriftlige særavtaler ”binder partene inntil de ved skriftlig oppsigelse er brakt til utløp”. Avtalen er ikke blitt sagt opp skriftlig av noen av partene. Arbeidsretten bemerker i den forbindelse at påstått mislighold av avtalen fra den annen parts side i utgangspunktet ikke kan utgjøre en oppsigelse av avtalen eller på annen måte føre til at partenes forpliktelser faller bort. Arbeidsretten legger etter dette til grunn at avtalen ikke er sagt opp, og den er således bindende for begge parter.
- (26) Ut fra tvisteforløpet og det som har kommet fram under hovedforhandlingen, framstår bruken av systemet i forbindelse med timeseddelføring som montørklubbens begrunnelse for innlevering av PDA og nektelse av å benytte dette arbeidsverktøyet. Arbeidsretten legger til grunn, og det er heller ikke bestridt av montørklubben, at bruk av PDA har en rekke andre funksjoner, så som lettelser i det daglige arbeid, effektivisering av driften, direkte tilgang til bedriftens databaser og varelager, bestilling av deler ved service- og

reparasjonsoppdrag, grunnlag for utskriving av faktura for utført arbeid hos kunde m.m. Unnlatelse av bruk av systemet medfører problemer for bedriften.

- (27) Montørklubben anfører at bruken av PDA som arbeidsverktøy for heismontørene har en rekke mangler, blant annet at en rekke lønnsposter ikke lar seg registrere og at bruken fører til stress og helseproblemer for montørene. Det er videre anført at punkt 9 i avtalen ga de ansatte rettelsemulighet med hensyn til om de ville bruke PDAen eller ikke.
- (28) Av punkt 9 framgår at det var en målsetning om at alle skulle gå over til å benytte elektroniske timesedler, "[m]en det [skulle] være mulig for de som ønsker det fortsatt å anvende papirutgave". Arbeidsretten finner ikke grunn til å ta nærmere stilling til hvorvidt denne reservasjonsmuligheten kun gjaldt ved innføringen av systemet i 2006–2007 eller om det også etter prøveperioden er adgang for montører som har benyttet PDA til timesedler å gå tilbake til timesedler i papirutgave. Under enhver omstendighet er en slik kollektiv aksjon, som det er tale om i denne saken, i strid med den inngåtte avtale.
- (29) De innvendinger som montørklubben har til å benytte systemet, og som er bakgrunnen for den kollektive innlevering og nektelse av å bruke PDA, er etter Arbeidsrettens syn en rettstvist vedrørende forståelsen av avtalen – særlig dens punkt 9 og punkt 13 – og skulle vært behandlet som sådan, det vil si ved forhandlinger mellom partene, og eventuelt søksmål for Arbeidsretten.
- (30) Montørene har ikke nektet å utføre arbeid for bedriften, men de har nektet å benytte det arbeidsverktøy som bedriften har stilt til rådighet, og som det er inngått avtale om bruk av. Innlevering av og nektelse av bruk av PDA i den foreliggende situasjon må etter Arbeidsrettens syn klart anses som "annen arbeidskamp", jf. arbeidstvistloven § 6 nr. 1 og ARD 1985 side 96 med videre henvisninger til relevant rettspraksis.
- (31) Arbeidsretten konkluderer etter dette med at nektelsen av å bruke og innleveringen av PDA som arbeidsverktøy er ulovlig, jf. arbeidstvistloven § 6 nr. 1 Den er videre tariffstridig idet den er et brudd på fredsplikten etter Hovedavtalen § 2-2.
- (32) Saksøkerne gis etter dette medhold i påstandens punktene en og to. Etter det resultat Arbeidsretten er kommet til, blir saksøkernes påstand om sakskostnader, påstandens punkt

tre, i henhold til praksis å ta til følge. Saksøkerens prosessfullmektig har innlevert kostnadsoppgave på til sammen 18 000 kroner. Det er ikke framkommet innsigelser, og den blir å legge til grunn.

(33) Dommen er enstemmig.

SLUTNING

1. Den aksjon som er iverksatt av montørklubben ved Reber Schindler Heis AS og som pågår, bestående i kollektiv innlevering av arbeidsverktøy PDA, er ulovlig og tariffstridig.
2. Montørklubben ved Reber Schindler Heis AS plikter å bringe aksjonen til opphør umiddelbart.
3. Montørklubben ved Reber Schindler Heis AS dømmes til innen 14 – fjorten – dager fra dommens forkynnelse å betale 18 000 – attentusen – kroner i saksomkostninger til Næringslivets Hovedorganisasjon.

Jakob Wahl (s.)

Tron L. Sundet (s.)

Gunvald Gussgard (s.)

Tove Stangnes (s.)

Lars Chr. Berge (s.)

Roger Andersen (s.)

Einar Østerdahl Poulsson (s.)